

**UHB Venneforening – Tertitten -
#2.2013**

TERTITTEN

Urskog-Holandsbanens Medlemsblad, nr. 129, des. 2013, ISSN 1503-4135

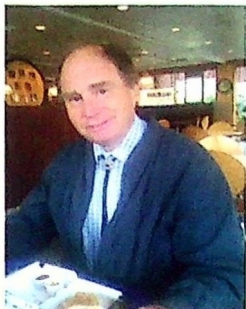
Foto: C. Wangberg – fra utstillingen «Tertitten – mer enn en togreise»

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Foto: Christian Wangberg

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Lederens spalte

Urskog-Hølandsbanen har igjen lagt bak seg en sommersesong fylt av stor glede for mange tilreisende og fastboende. Dersom julesesongen blir vellykket kan dette året bli blant banens beste. Helt siden 1896 har det vært drift mellom Bjørkelangen og Bingsfos. Initiativtakerne var industriorienterte og fremtidsrettede, med fokus på råvarer som tømmer og landbruksprodukter. Så kom andre varer som trelast, vinduer, dører og andre trevarer og tilsist persontransport som den viktigste tjenesten. Men eftersom hastighet ble et krav tapte banen mot buss og bil og skinnetransport måtte gi tapt. Men ikke helt. Takket være entusiaster ble strekningen fra Sørumsand til Fossum bevart for veteranogdrift fra 1966. Trass i mye motgang har de opparbeidet Tertitten til et attraktivt mål påny – med en reise i fortiden.

Entusiastene er fortsatt med. Uten de aktive medlemmene i venneforeningen ville neppe Akershusmuseet vært istand til å drive dette museet. Venneforeningen teller idag totalt 209 betalende medlemmer. Av disse kommer de fleste fra andre kommuner enn Sørumsand merkelig nok, og aldersfordelingen begynner å bli betenkelig skjev med overvekt av seniorer. Venneforeningens største utfordring er rekruttering.

Samarbeidet mellom Akershusmuseet og Venneforeningen er blitt stadig bedre. Bemanningen er blitt betydelig styrket. Assistanse til praktiske oppgaver gjennom Kriminalomsorgen vært viktig for løpende vedlikeholdsarbeid, under ledelse av museets faste stab.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Priveten på Fossum er snart ferdig restaurert. Håpet er at velhuset på Fossum også blir pusset opp som et verdig lokale for en museumsbane. Med noe togrelatert utsmykning og flere tekniske tilpasninger kan dette lokalet bli et svært godt klubbhus og attraktivt for andre arrangementer. Vi er svært takknemlig for Sørums Kommunes innvilgning av vår søknad om midler til det formålet i år.

Sørums Kommune har startet en områdeplan for utforming av Sørumsand som en attraktiv småby og kommunesenter med anslått doubling av befolkningen innen 2040. Dette kan ha innflytelse på den fremtidige driften av veterantoget – blir det mulig i urbane omgivelser?

Sørums befolkning og næringsliv har i liten grad nyttiggjort seg det potensial UHB representerer i opplevelse, eksponering og ungdomsrelatert arbeid. Riktig tilrettelagt kan veterantogene bli kjernen i et teknologisk vitensenter som burde være like interessant for utdanning som for turisme, næringsliv og sosialpedagogikk. Det bør være interessant for markedsføring av en småby. Da fordres det at kommune, næringsliv og frivillighet kan samles om videre utvikling av Urskog-Hølandsbanen sammen med Akershusmuseet.

En fremtidig regulering av områdene langs linjetraseen på Sørumsand bør harmonere med veterantoget også i historisk perspektiv.. Kontrastene i fremtidige bygningsmasser bør avdempes med åpne arealer og grøntområder. Museumsanlegg må inngå i planene. Om reguleringen vil skape utstråling for veterantoget kan vi håpe på en tilvekst av medlemmer i venneforeningen, som igjen kan føre til flere aktive medlemmer og øket frivillig engasjement. Som en begynnelse er det ønskelig at Den Kulturelle Skolesekken i

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

større grad kan benytte Urskog-Hølandsbanen i sine programmer. Blir mange ungdommer bedre kjent med denne grunnleggende teknologien kan det føre til øket rekruttering i de yngre årsklasser ganske raskt.

Vi takker alle våre medlemmer, sponsorer og sympatisører og et vellykket driftsår 2013, og med håp om en like positiv utvikling kommende år ønsker vi alle våre lesere en Riktig God Jul og et Godt Nytt År.

Dag Winding Sørensen

Leder, Venneforeningen Tertitten

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Litt fra New Zealand:

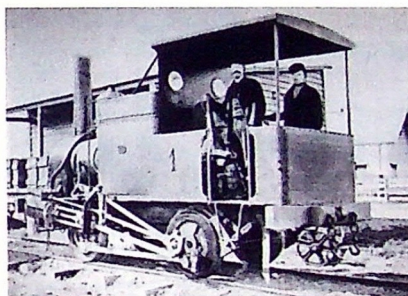
Av Tom Halvorsen

En formiddag rundet jeg hjørnet på «Ormondville» jernbanestasjon på Nord Øya New Zealand og fant to nordmenn sittende på benken. Jeg kjente begge to. De satt og så på klokka og ventet på å sette i gang kjelen med «betasuppe» De hadde invitert innbyggerne i Norsewood til suppe på Norsewood Hotell.

Nordmenn og jernbane på NZ hører sammen. De første immigrantene fra Norge på 1870- tallet betalte for landet de fikk ved å bygge «tramways» De lagde sviller og brukte treskinner i begynnelsen. Det var en «horse-drawn tram» men allerede 1.mai i 1876 åpnet de «The iron-railed Foxton-Palmerston line». Det finnes et bilde tatt av Charles Mariboe hvor vi kan se det 8 tonns tunge lokomotivet «Skunk» Med Martin Boesen og fyrbøteren George Huges.

Noen av de første immigrantene fra Norge hadde vært involvert i byggingen av Kongsvingerbanen så dette var ikke ukjent arbeide. Dessuten var det en politisk beslutning at NZ ville ha immigranter fra Skandinavia og Nord Tyskland. De var vant med skogsarbeid om vinteren og landbruk om sommeren. De hadde den nødvendige kunnskapen for å «clear the bushland». Men dette er en helt annen historie....

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Lokomotivet «Skunk» med Martin Boesen og fyrbøteren George Huges. Bilde er tatt av Charles Mariboe. Det fantes også et tidligere lok kalt «Sparrow» som de forsøkte å bruke på treskinnene, men det var ikke vellykket.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Les mer om Ormondville på

internett:[http://webspase.webring.com/people/lo/ormondvillerrail/
rollingstock.html](http://webspase.webring.com/people/lo/ormondvillerrail/rollingstock.html)

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

For snart 80 år siden –

Tertitten i lokalavisen Indre Akershus Blad i 1934 – del 1

Av Dagfinn Lunner

I mine foreldres hus på Bjørkelangen hadde Indre Akershus Blad på 1930-tallet trykkeri og redaksjon. På det store loftet, som overraskende nok ikke var utforsket godt nok, kom jeg for et par år siden over en bunke aviser fra 1934.

Avisene ble lagt til side for senere gjennomgang og nesten glemt bort på nytt. Nå har jeg gjennomgått avisene, side for side, og spalte for spalte, og det er en del stoff som knytter seg til Urskog-Hølandsbanen.

Nedenfor har jeg laget en samling av avisens omtaler fra januar til august 1934. Jeg har tillatt meg å omformulere og forkorte noe, men i hovedsak er det gjengitt ord for ord. Skrivemåten på ord som "uheld" og "brand" er forandret til uhell og brann.

I neste utgave av Tertitten presenteres stoff fra siste del av året 1934.

Indre Akershus Blad 27. februar 1934:

Togavsporing på Urskog-Hølandsbanen, fem vogner av skinnene

Mandag ettermiddag inntraff et uhell på Urskog-Hølandsbanen. Da toget som går fra Bjørkelangen kl. 14.50 kom til Fossum skole i

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Blaker, sprengtes skinnene plutselig ut, mens toget passerte. Maskinen og en plankevogn var kommet over før bruddet begynte, mens alle de øvrige vogner, 3 tømmervogner, en godsvogn og en passasjervogn sporet av. Man fikk øyeblikkelig stoppet toget, så noen ulykke inntraff ikke.

De medfølgende passasjerer ble tatt opp på den plankevognen som fulgte maskinen, og på denne ble de kjørt fram til Sørumsand. Dette uten noen nevneverdig forsinkelse, og det medfølgende ilgods ble deretter hentet med ekstratog.

Trafikken vil bli opprettholdt med korresponderende tog på begge steder av bruddstedet inntil skaden om kort tid vil være utbedret.

1. mars 1934 kommenterer driftsbestyrer Prydz avsporingen ved Fossum skole:

Prydz sier til Indre Akershus Blad at det var et elendig sammentreff av en hel rekke uheldige momenter som forårsaket uhellet. Banen er nær overbelastet med trafikk og får antagelig rekordår.

Lokalavisen skriver at uheldet var ganske alvorlig da avsporingen fant sted på en fylling, og det så skjebnesvangert ut for særlig den ene av vognene, nemlig postvognen, som hang på halv tolv utover skråningen.

Mannskaper under driftsbestyrerens ledelse gikk straks i gang med utbedring av skaden og ved å bringe vognene på rett kjøll igjen. Det var et vanskelig arbeid, da det for det første foregikk om natten og dernest ved at det oppsto et meget ubeleilig snevær, så alt man tok i var nedsnedd og tiliset og folkene selv ble rene snemenn utover natten.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Men det ble arbeidet systematisk og iherdig, og allerede om morgenen dagen etter var linjen klar og vognene flotte, sier driftsbestyrer Prydz. Den materielle skade ble således minimal, og noen nevneverdige togforsinkelser har det ikke vært.

Lokalavisen spør Prydz om det kan påpekes noen direkte årsak til uhellet.

Det kan ikke pekes bestemt på noen enkelt direkte årsak svarer driftsbestyreren. Det er et elendig sammentreff av en hel rekke uheldige momenter, som har forårsaket uhellet.

Det er skjedd på en fylling, i nedoverbakke hvor toget i bra fart trykket sterkt på. Vognene var meget tungt lesset, og særlig den vogn som fra først av presset skinnegangen ut. Denne var tungt lesset med planker.

Dertil kommer som en vesentlig ting at den var feilaktig lesset, med for stor tyngde på den første boggie, hvilket gjorde den stiv og tungstyrt. Uhellet skjedde selvsagt i en kurve. Ennvidere kommer som vesentlige momenter at det her var et sted hvor telen hadde uroet skinnegangen, og at det var foretatt skolinger. Og så satte det hårde linnvær inn som i de siste par dager forårsaket en voldsom tining.

Driftsbestyrer Prydz stiltes spørsmål om det ikke kan være fare for at tilfellet kan gjenta seg. Nei, det er det ikke. Det er selvsagt gitt bestemte instruksjoner som at vognene må lesses riktig. For øvrig er vårmeltingen den verste tid vi har. Banen er nu nær overbelastet med trafikk av tung last. Således særlig fra Lierfoss. Vi har sogar

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

måttet dirigere betydelig last over Bjørkelangen i stedet fordi vi i det hele tatt ikke har plass til lasten på Lierfoss, sier Prydz.

Det betyr vel at banen får stor trafikk fremover våren og sommeren? Ja, det ser ut til å bli rekordår. Og det er vel godt? Ja, meget godt avslutter driftsbestyrer Prydz.

Indre Akershus Blad 24. februar 1934:

Lastebilene er en konkurrent til Urskog-Hølandsbanen, men offentlige myndigheter som veikontoret i Akershus fylke la begrensinger på lastebiltrafikken.

I Aurskog herredstyremøte ble det i februar 1934 referert en meddelelse fra veikontoret om at Knut G. Lier, Aurskog var meddelt tillatelse til befordring av gods med motorvogn i Aurskog, Blaker, Nordre og Søndre Høland på blant annet følgende betingelser: Transport må skje i samtrafikk med Urskog-Hølandsbanen. Transport for øvrig innen distriktet når det ikke skjer i konkurranse med banen.

Indre Akershus Blad 14. juni 1934:

Togavsporing på Urskog-Hølandsbanen

Indre Akershus Blad kan fortelle sine lesere at det på tirsdag inntraff en togavsporing på Urskog-Hølandsbanen. Formiddagstoget som går til Sørumsand skulle på Mork stasjon kjøre inn på sidesporet etter et par plankevogner, og da man kjørte tilbake igjen gikk en provisorisk melkevogn av sporet i pensen – angtagelig på grunn av

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

at den var litt skjevt lesset – et glidejern tok fatt i pensen og dette ble revet av vognen og som følge herav sporet også neste vogn av.

Det hele må betegnes kun som et uhell og den materielle skade ubetydelig, forteller driftsbestyreren på vår henvendelse. Toget fortsatte med passasjerene på en plankevogn og var i rute ved ankomsten til Sørumsand.

Indre Akershus Blad 16. juni 1934:

Urskog-Hølandsbanen lever i et av "de syv fete år"

Antagelig rekordår på turisttrafikken og en storstilet trelastvirksomhet.

Indre Akershus Blad forteller at de forleden hadde en samtale med hr. driftsbestyrer Prydz, og benyttet da anledningen til å høre hvorledes det lå an med reisetrafikken.

Den lokale reisetrafikk, uttalte han, er det ikke noe spesielt å si om, omtrent som den pleier å være på denne årstid. Men det ser ut som at turisttrafikken i år kommer til å gå en blomstrende sesong i møte. Bli det like mange reisende framover sommeren som det har vært hittil, vil det uten tvil bli et rekordår. Allerede nu har vi hatt mellom 7 a 800 reisende, og det er mer enn vi noen gang tidligere hat hatt på dette tidspunkt. Reisetrafikken kom før i gang i år enn den tidligere har gjort. Det er vesentlig skolebarn som har tatt rundreisen hittil.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Hvorledes er det med lastebilkjøringen? Den er også meget bra. Vi har tømmer og planker i massevis ved flere stasjoner. For eksempel kjøres det for tiden både tømmer og planker til Lierfoss stasjon med ikke mindre enn 10 lastebiler, og disse går visstnok omtrent døgnet rundt. Jeg vil anta med sikkerhet, at vi har trelastkjøring til jul, så i år vil vi komme til å få et meget godt år.

Indre Akershus Blad 7. juli 1934

Skogantennelse i S. Høland

Indre Akershus Blad skriver at fløtningsfullmektig Th. Weldingh har ringt lokalavisen og fortalt om branttilløpet ved Østbyhagen.

Fløtningsfullmektigen hadde litt før kl. 2 om ettermiddagen fått melding fra vaktmannen i skogbrannvaktårnet på varden ved Fossberg om at det slo opp røk og antagelig var ild løs straks nord for Hemnes stasjon.

Weldingh ringte opp flere av gårdene omkring, blant annet Østby, Tønneberg og Enger, men fikk av alle svar at de intet hadde merket. Først etter henvendelse til Hemnes stasjon, hvor stasjonsmesteren straks gikk ut og så nærmere etter, fikk han bekreftet at det slo opp en del røk i Østbyhagen straks søndenfor veien mellom Hjellebøl og Ungdomslokalet.

Weldingh bega seg straks pr. bil til brannstedet samtidig som det kom en del folk fra de omkringliggende gårder. Det viste seg at ilden var oppstått ved gnister fra lokomotivet på U.H.B.s nordgående tog, idet det var begynt å brenne på jernbanens grunn.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Brannen som strakte seg over et område på 40 ganger 25 meter i vesentlig verdiløs mark ble raskt slokket med påpøsning av noen bøtter vann. For sikkerhets skyld ble det satt ut vakter. Disse ble utpå kvelden avløst av folk fra jernbanen.

Hvorfor jeg meddeler dette til avisen, er ikke selve brannen, men det er den utmerkede aktpågivenhet fra vaktmannens side jeg gjerne vil ha påpekt. At han på så lang avstand oppdaget ilden før folk på gårdene i området er en overraskende stor aktpågivenhet, sier fløtningsfullmektig Th. Weldingh.

Indre Akershus Blad 23. juli 1934

Som ekspeditør ved Skulerud st er ansatt Alf Slorbak, S. Høland. Han er sønn av banevokter Slorbak ved U.H.B.

Indre Akershus Blad 25. juli 1934

Uenighet mellom Urskog-Hølandsbanen og dens togpersonale

Indre Akershus Blad som er en upolitisk avis omtaler uenigheten mellom banens direksjon og togpersonalet. Avisen skriver at det i det siste året har vært en uoverensstemmelse angående fastsettelse og fortolkning av arbeidstiden.

Togpersonalets krav går ut på at alt fravær fra hjemmet skal regnes som effektiv arbeidstid. Dette gjelder opphold på Skulerud og Sørumsand for avventing av korresponderende tog. Direksjonen

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

mener på sin side at statsbanenes arbeidstidsregler fra 1919 fortsatt er gjeldende.

Twistespørsmålet ble innbrakt for arbeidsretten som 8. mai 1934 slo fast at partene skulle oppta forhandlinger for å løse tvistespørsmålet.

Direksjonen kom med et tilbud om at personalet skulle få timepenger for opphold i Skulerud og Sørumsand utenfor den oppsatte kjøretid. Denne tilleggsbetalingen ville medføre en samlet økning av utgiftene til togpersonalet med ca kr. 1000 pr. år. Imidlertid erklærte organisasjonens forhandlere at det avgitte tilbud ikke kunne danne noe grunnlag for videre forhandlinger. Direksjonen mente at tilbudet måtte bli opptatt til behandling i Urskog-Hølandsbanens funksjonærforening, noe personalets forhandlere ikke ville gjøre.

Direksjonens formann sier til lokalavisen at han ikke har noen formening om hvordan dette arbeidstidsspørsmålet skal forløpe, ettersom forhandlerne har avskjært funksjonærforeningen fra å uttale seg.

14. august 1934:

U.H.B. – Søndag morgen kunne U.H.B. glede seg over enestående stor reisetrafikk. Årsaken var sannsynligvis nedslaget i billettprisen for rundreisen. Ved togets ankomst til Skulerud viste det seg at "Turisten" ikke kunne rumme alle reisende, syv personer ble således stående igjen på bryggen.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Tilleggsopplysninger til avsporingen ved Fossum:

Finn Halling har supplert med følgende opplysninger vedrørende togavsporingen ved Fossum.

Driftsbestyrer Prydz har i årsberetningen for 1934 kommentert avsporingen på følgende måte:

26/2 1934 avsporing av 7 vogne ved km. 4 Grinna ved Fossum i Blaker.
Skinnegangen blev revet op i en lengde av ~~199~~ 80 meter.
Kun lokomotiv og første og siste vogn i toget sporet ikke av.
Årsak til avsporingen var en feillesset vogn ferak skurlsat,
lesset for hårdt over en boggi, slik at denne mistet sin
bevegelsesevne og derved bevirket sporutvidelse.

Finn Halling påpeker at km-angivelsen for avsporingen er km 4. Iflg. Banedata lå Fossum bro ved km 3,60, så avsporingen skjedde dermed 400 meter nærmere Kevli.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Spennende utvikling på Skulerud

Av Dagfinn Lunner

Haldenkanalen er kommet inn på riksantikvarens bevaringsprogram for tekniske og industrielle kulturminner. På landsbasis er det i alt 14 anlegg som ligger inne på dette programmet, og Haldenkanalen er det eneste anlegget i Østfold. Dette betyr at Haldenvassdragets kanalselskap blir tilført midler til Haldenkanalen noe som Skulerud stasjonsområde og brygge vil nyte godt av.

Det er daglig leder Steinar Fundingsrud i Haldenvassdragets kanalselskap som kan fortelle dette til Tertittens lesere. Skulerud har som kjent vært møtepunktet mellom DS Turisten i vassdraget og Urskog-Hølandsbanen, og den Store Rundreisen var i sin tid populær blant skoleklasser og andre turister.

Skulerud stasjon i 1957. Foto: Akershusbasen, Widerøesamlingen.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Fundingsrud sier at dampbåtmiljøet i Haldenkanalen har bidratt til å komme inn på riksantikvarens program. Haldenvassdragets kanalselskap har siden 2012 vært assosiert medlem, og vi fikk midler til å sette i stand tømmerkranen og restaurering av smiebygningen ved Skulerud. Dette er enheter som er viktige i det som er igjen av bygninger ved Skulerud brygge. Inventaret og utstyret i smiebygningen er dessverre borte for lengst, men bygningen er satt i stand slik at den kan leies ut til overnatting. Utvendig er den imidlertid som den alltid har stått.

Fra Skulerud brygge 1959. DS Turisten ved kaia og ved sporet til Urskog-Hølandsbanen. Foto: Akershusbasen, UHB - Børge Corfitzen.

Tømmerkranen som er fra 1951 ble restaurert utvendig i 2012 med ny maling og utskifting av dårlig panel på ytterveggene. Det var Saugbruksforeningen som bekostet og satte opp kranen. I dag fremstår kranen som et fint kulturminne fra en svunnen tid da tømmeret ble fløtet nedover vassdraget med dampbåter. Blant

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

annet var følgende båter aktive på 1950 tallet: DS Fem, DS Mette Meng, DS Pasopp. Jernbanesporet lå rett utenfor kranen slik at lossingen gikk greit med lastestropp hengende i kranens krok.

Da jernbanen ble borte ble kranen brukt til å losse av lastebilene. For å få lastebilene med de høye lastestakene inn under kranen måtte det graves en grop foran kranen på ca 1 meters dybde. Denne gropen er i dag synlig og kan forvirre jernbanefolk som regner med at det er et plant område foran kranen der jernbanesporet i sin tid gikk.

Leif Bråthen som bor på Skulerud forteller at det kom kubb med toget og lastebilene. Kubben var buntet sammen i 3 meters lengder og skulle fløtes nedstrøms i vassdraget til treforedlingsfabrikkene i Halden/Tistedalen. Hver bunt var på mellom 16 og 18 kubikkmeter. En dag, men det var etter jernbanens tid, ble det løftet av 73 bunter med kubb, sier Leif Bråthen som selv har betjent kranen. Lastebilene med henger kunne ha flere bunter med kubb opplastet, men på jernbanens flatvogner var det 2 bunter mener Bråthen å huske. På begynnelsen av 1980 – tallet var det slutt med bunt- og løsløttingen i Haldenkanalen.

Steinar Fundingsrud forteller videre at det gamle lagerhuset fortsatt eksisterer ved Skulerud Brygge. Det er laget i stand og er innredet som et lite museum, og inneholder gjenstander og bilder fra virksomheten på Skulerud. Den gamle sykkelresinen etter banevokter Karl Granerud har fått plass her.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Det er bevilget midler via riksantikvaren til å lage en tilstandsrapport for alle anleggene på Skulerud. Denne rapporten skal også innbefatte det som er borte. En skal finne ut alt om det historiske på Skulerud med bygninger og jernbanespor. Likeså prøve å finne ut hvor stasjonsbygningen sto, og hvordan det så ut innvendig og utvendig i bygningene.

Sporplanen skal tegnes opp og digitaliseres. Det skal utredes hva det vil koste å reetablere spor, svingskive og stasjonsbygning. Denne tilstandsrapporten skal ferdigstilles i 2013. Skinnegang er allerede skaffet til veie fra Nord-Sverige kan Fundingsrud fortelle.

Lokomotivet Prydz på svingskiva utenfor lokstallen på Skulerud siste kjøredagen i 1960. .Foto: Akershusbasen, UHB – Børge Corfitzen.

14. oktober 2013 var det invitert til et åpent møte på Skulerud med riksantikvarens representanter Alexander Ytteborg og Ulf Gustafsson. Det møtte opp 70 personer og det var en positiv

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

stemning for utviklingen ved Skulerud. Jeg mener at dette er et veldig godt grunnlag for en videre prosess, sier Fundingsrud.

I 2014 vil vi prioritere restaurering av lokomotivstallen. Fronten bygges opp igjen slik den var, og vinduene mot øst skal komme inn igjen. Det er et mål å føre Skulerud tilbake til 1960.

Daglig leder Steinar Fundingsrud sier at Skulerud går en spennende tid i møte, og han vil berømme entusiaster og lokale ildsjeler på Skulerud for deres innsats. Her må jeg nevne Leif Bråthen, Kristian Simonsen, Arve Dahl og Arnfinn Grøndahl m. fl.

Red. anmerkning:

Etter at artikkelen ble skrevet, har det også vært artikler i Indre Akershus Blad, hvor det skrives at man ser for seg at arbeidet med skinnegang også kan komme i gang i 2014. Et spennende prosjekt og det er nok stor sjanse for at Venneforeningen kommer til å arrangere en tur til Skulerud (og langs gamle linja) i 2014.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Referat årsmøte 27.02.2013

Tilstede: Stein Olav Hohle, Arvid Løhre, Thor Toft, Roel Houtsma, Truls Olsen, Are Eeg, Alf K Elvebråthen, Trond Dehli, Trond Werner Pettersen, Håkon Halling, Finn Halling, Dag Winding-Sørensen, Steinar Schau, Morten Fjeldstad, Torstein Neset, Tonje Marita Vedvik, Christer Berg, Daniel Berg, Gunnar Sandby, Håvard Pedersen, Per A Sarlicath – sum 21 tilstede.

1. Åpning ved styret

Dag Winding Sørensen åpnet årsmøtet på vegne av styret.

2. Registrering av stemmeberettigede

Torstein Neset registrerte antallet fremmøtte stemmeberettigede av de 21 fremmøtte til å være 20. Godkjent.

3. Godkjenning av innkalling

Godkjent.

4. Godkjenning av saksliste

Godkjent.

5. Valg av ordstyrer, referent, protokollunderskrivere.

Til ordstyrer ble valgt Dag Winding-Sørensen, til referent Trond Werner Pettersen og til protokollunderskrivere Morten Fjeldstad og Christer Berg.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

6. Styrets årsberetning.

Håvard Pedersen gav styret ros for blant annet oppstart med medlemsmøter og at medlemsbladet Tertitten igjen har begynt å utkomme. Pedersen mente beretningens punkt 10 og 11 som omhandlet eventuelt overtakelse av lok fra Tinnfoss ikke hørte hjemme til vurdering i en årsberetning, men derimot utelukkende burde tas opp som egen sak, ettersom det gikk direkte på kommende prioriteringer. Hans syn, og forslag til strykning av nevnte to punkter i årsberetningen, ble støttet av 11 mot 9 avholdende. Årsberetningen ble godkjent med nevnte endringer.

7. Godkjenning regnskap 2012

Regnskapet godkjent. Winding-Sørensen opplyste at foreningen har god økonomi. Torstein Neset fremhevet leieinntekter som et særlig pluss.

8. Handlingsplan og budsjett for 2013

Winding-Sørensen redegjorde for styrets forslag. Styret mente Driftsavdelingen (DA) ved UHB bør og må komme med innspill. Det er mye som trenger ressurser som samtidig ikke er Venneforeningens egentlige eiendom. Håvard Pedersen foreslo at forholdet mellom Venneforeningen og Akershusmuseet burde tas opp i si helhet på et medlemsmøte. Truls Olsen mente dette burde gjøres på møtet 13.03.2013.

Finn Halling trakk frem to løftekasser og G10, i.e. rekonstruksjon av nevnte vogn, som planlagte prosjekterte oppgaver.

Handlingsplanen ble godkjent.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Torstein Neset redegjorde for styrets budsjettforslag. Forslaget godkjent.

9.1 – Velhuset på Fossum

Dag Winding Sørensen redegjorde for styrets forslag – utvidelse av leieavtalen til 2014. Forslag ble bifalt.

9.2 Lokomotiv fra Tinfos

Dag Winding Sørensen redegjorde for styrets innstilling. Det ble poengtert nødvendigheten av at frivillige meldte seg og tok ansvar for at et eventuelt prosjekt kunne bringes i havn, samt at styret i seg selv ikke tok ansvar for prosjekt med restaurering og/eller lignende. Håvard Pedersen redegjorde for sitt tidligere fremsatte motforslag. Han poengterte viktigheten av å sikre gjenstander mens det er mulig, og ta istandsettelse i neste runde. Finn Halling poengterte at foreningen ikke har tradisjon for å utpeke prosjektledere på gen. fors. og at det er Akershusmuseet som formelt bør inngå som eier av loket.

Det ble enighet om at saken tas videre uten at styret bærer ansvaret. En preliminær gruppe bestående av Roel Houtsma, Truls Olsen, Christer Berg, Daniel Berg, Håkon Halling og Håvard Pedersen meldte seg for å arbeide for å få loket over til UHBs område.

9.3 Kontingent

Den foreslåtte økningen av kontingentsatsene til kr. 150 for aktivt medlemskap og kr. 300 for støttemedlemskap ble bifalt. Familiemedlemmer betaler full pris for hovedmedlem og 150 for hvert ekstra medlem. Bedriftsmedlemskap er på kr. 2000.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

10. Valg

Dag Winding-Sørensen ble valgt som formann for ytterligere ett år. Nytt varamedlem for to år ble Truls Olsen, som erstatter Håvard Apeland. Torstein Neset ble valgt for en ny toårsperiode som kasserer. De øvrige styrepostene var ikke på valg. Torstein Neset ble valgt for to år som Venneforeningens representant i Stiftelsen Urskog-Hølandsbanen. Som nytt medlem i valgkomiteen for 2014 ble valgt Are Eeg.

Original protokoll ble underskrevet av Morten Fjeldstad og Christer Berg i oktober/november 2013 og er arkivert i UHH/Venneforeningen Tertitten sitt arkiv på Sørumsand.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

INNKALLING TIL ÅRSMØTE
Venneforeningens årsmøte holdes på **Fossum Vel -**
Onsdag 26/02-2014 kl 19:00

SAKSLISTE

- Sak 1** **Åpning ved styret**
Sak 2 **Registrering av stemmeberettigede**
Sak3 **Godkjenning av innkalling**
Sak 4 **Godkjenning av saksliste**
Sak 5 **Valg av:**
 - **Ordstyrer/dirigent**
 - **Referent**
 - **2 protokollunderskrivere**
- Sak 6** **Godkjenning av styrets årsberetning 2013**
Sak 7 **Godkjenning av regnskap 2013**
Sak 8 **Handlingsplan og budsjett 2014**
Sak 9 **Innkommne saker**
Sak 10 Valg

Innkommne saker må være innmeldt til styrets leder innen 1. januar 2014.

Styret ber om at du tar med kvittering for betalt kontingent for 2014 for å være stemmeberettiget, og viser til følgende utsnitt fra vedtektene:

§2 Organisasjon

For at medlemskap skal være gyldig, må kontingenten være innbetalt innen utløpet av betalingsfristen.

§3.1 Stemmerett

Stemmerett på årsmøtet er forbeholdt alle medlemmer i Venneforeningen Tertitten som har gyldig medlemskap, jfr. § 2. Det kreves personlig fremmøte og hver person representerer en stemme.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Kan Museumstoget gå på skinner inn i fremtiden?

Av Dag Winding-Sørensen

I 1903 begynte Sørumsand på sin utvikling fra å være ubebygde jorder til å bli Stasjonsby. Før 1903 var det kun et stoppested med en mindre stasjonsbygning i tre. "Da Urskog-Hølands-banen i 1903 ble forlenget fra Bingsfos til Sørumsand, ble det samtidig bygget en ny og større stasjon for Kongsvingerbanen for å kunne betjene den økte trafikken som stasjonen ville få som følge av tilknytningen til Urskog-Hølandsbanen", står det å lese i jubileums-boken "Banen og Bygda -Tertitten gjennom 100 år".

De fleste er vel kjent med de historiske bildene av denne nye stasjonsbygningen som skulle bli senteret i det pulserende livet der det utviklet seg på stedet. At Tertitten over tid ble antikvert, at bilen og veien ble en for hard konkurrent, det ble en rå realitet. I 1960 var livet slutt for kommersiell drift på Urskog-Hølandsbanen. Alt gammelt skulle vike for den nye tid. I 1963 lykkes det en liten men stri gruppe entusiaster å sikre en kort strekning fra Fyensjordet til Fossum for en fremtidig museumsjernbane. I 1966 kjørte det første museumstoget på strekningen. I 1987 kom det første toget etter nedleggingen tilbake til Sørumsand stasjon med Riksantikvarens velsignelse og hans fredning av anlegget. Den nye stasjonsbygningen for Tertitten på Sørumsand er bygget etter originaltegningene til Bjørkelangen stasjon. Bygningen ble tatt i bruk 1989. Kopi av verkstedet på Bjørkelangen ble deretter bygget og innviet i 1991. Banens nye hovedområde var fullført og en parkmessig utforming av området tok til.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

I 1992 senket Andelslaget Urskog-Hølandsbanen kården. En enestående innsats var ytt av entusiastene gjennom en 30 års periode brottsjører av brottsjører av villig vandalisme fra de rivingshungrige. Andelslaget hadde mot alle odds berget et håndfast minne om utvikling og industrialisering av små skogsbygder klemt mellom Glomma og grensen. Nå overlot andelslaget den videre bevaring og drift til det som i dag er blitt Akershusmuseet. Men med seg har Akershusmuseet også Venneforeningen Tertitten som i hovedsak er bygget opp av de samme entusiastene. Disse bemannet fortsatt togene og arbeider ufortrødent videre med dette etterhvert unike kulturminnet i Sørums.

Spesielt for denne identitetsmarkøren, som setter Sørums på kartet, er at svært få av de som støtter opp om Tertitten bor eller kommer fra Sørums. Helt siden nedleggelsen har den lokale fiendtligheten mot denne smalsporete jernbanen vært å ta og føle på lokalt. Over tid har aktiv aggressivitet dempet seg noe og gått over til likegyldighet og nedprioritering, for igjen å utvikle seg svakt positivt gjennom de siste 20 årene.

Håpet i Venneforeningen er at dette også skal reflekteres i aktiv entusiasme, frivillig innsats gjennom Venneforeningen Tertitten til opprusting av ,drift, oppgradering og restaurering av anlegget. Det gjenstår å se at lokalmiljøet i Sørums vil bidra i en slik utvikling. Man kan spørre seg om det er noe i vannet i Sørums som gjør at menneskene her er så lite bevegelige til spontan entusiasme. Hva kreves for å lokke frem et smil, et klart blikk og en sterk vilje til innsats i lokalbefolkningen? Selv de mange innflyttere til Sørums virker totalt ubevegelige utover å la seg kjøre tur-retur Fossum en gang i året.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Misforstå oss ikke. Venneforeningen er takknemlig for hver passasjer som betaler og som stiger ombord. Men, Venneforeningens medlemmer kommer trofast reisende til Sørumsand hver helg i driftsperioden for å frakte disse enkle sjelene, for å gi dem denne underliggende følelsen av nostalgi og av lengsel mot det tapte ved en times reise med toget som ikke skal andre steder enn tilbake i tiden. Venneforeningen gir dem denne opplevelsen av sin overflod. Men venneforeningens gjennomsnittsalder øker ett år for hvert år – og resultatet er gitt – om ikke alt for lenge, inn fremtiden.

Det er derfor Venneforeningen Tertitten vil ytre denne sterke appellen til lokalmiljøet – ”Hjelp oss til å hjelpe dere selv!!” Om ikke fylke, kommune, skoler, barnehager og familiemedlemmer i hver enkelt familie i Sørum nå reiser seg og oppsøker Venneforeningen for å ”Ta i et tak” – så er det slutt om ikke mange år.

Vi har et generasjonsskifte. Vi har kunnskapen. Den må bæres videre av neste generasjon. Den generasjonen må motiveres til å løfte og bære kunnskapen videre inn i fremtiden. Denne børen er ikke tung, den er berikende. Den gir bredde og dypdesyn ned i tiden vi kommer fra og inn i tiden vi beveger oss mot. Vi arrangerte ”Sommerjobb på et kulturminne” i 2010. Ungdommer ble med og opplevde og lærte om Tertitten. Med realfag og administrasjonsoppgaver som utfordring, kan skolene bygge dette inn i sine undervisningsplaner for praktisk tilnærming til teoretiske utfordringer. Riktig anvendt, kan dette være det som kreves for å motvirke skoletretthet.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Vi utfordrer skoleverket og kommuneadministrasjon til å bli med i en tankesmie. Vi utfordrer også foreldre til å gi familiene breddeutfordringer. Deltagelse i praktiske oppgaver på Tertitten kan være en slik utfordring som kan binde generasjonene tettere sammen. Og med et engasjement i nærmiljøet, tror vi også at stoltheten over nærmiljøet vil vokse.

Dersom lokalbefolkningen fylker seg om Tertitten, vil det ikke være så lett å fjerne dette teknisk/industrielle kulturminnet, som for alle andre enn Sørums innbyggere er Sørums identitet. Da vil det ikke være så enkelt for aggressive investorer å omskape Sørumsand fra den lavbebyggelsen som preger stedet i dag, til en høyblokk-klynge i kulturlandskapet. Byplanlegging for Sørumsand har i den senere tid begynt å generere motstand. Den motstanden er kjærkommen for Tertittens fremtid dersom den blir riktig modellert. Meget kan gjøres for å gi Sørumsand et løft fra tidligere tiders rivingsiver. Riktig tilpasset vil Tertitten bli fremtidens nav i Sørums nærturisme og reiseliv. Venneforeningen har håp.

Har du tips eller lyst til å skrive litt i Tertitten?

Vi er alltid på leting etter spennende UHB-stoff eller annet interessant togstoff!

Ta kontakt med Truls på truls.olsen@akershusmuseet.no eller på tlf. 47471980.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Smånytt!

Vi fortsetter med medlemsmøter i 2014. Temaer bestemmes litt etter hvert. Har noen gode tips til aktivitet på møte, så si fra til Dag Winding Sørensen, Truls Olsen eller Are Eeg.. Vi satser på litt god mat, slik at de som kommer rett fra jobb får fylt magen.

Kalender:

Onsdag 15. januar kl. 18.00:

Medlemsmøte på Fossum Velhus. Mat ca. kl. 18.30

Onsdag 26. februar kl. 19.00:

Årsmøte i Venneforeningen Tertitten. Se egen innkalling.

Onsdag 12. mars kl. 18.00:

Medlemsmøte på Fossum Velhus. Mat kl. 18.30.

Onsdag 9. april kl. 18.00:

Medlemsmøte på Fossum Velhus. Mat kl. 18.30.

Vi organiserer transport opp fra Sørumsand for de som ikke kommer bil. Tog eller bil avhengig av vær og føreforhold!

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Uniformer

Det jobbes med uniformer. UHB kommer blant annet til å sponse helt eller delvis, hvis det f.eks blir snakk om at hver og en kan bestille sin personlige lue. Vi kommer med mer detaljer, når det har blitt jobbet frem alternativ i løpet av vinteren.

Hvis noen som var aktive før, har noe hengende bakerst i skapet, så kom gjerne innom på Sørumsand med det. Vi trenger alt vi kan få tak i. Vi har i 2013 vært heldige og fått to gaver med blant annet skjorter, luer, jakker og mer. På bruktmesse i oktober var Are Eeg og Truls Olsen heldige å få tak i en vinterfrakk.

Briotog

Barnas dag er en populær dag. Vi har i så måte funnet ut at UHB trenger Briotog til de minste. Har du treskinner, lokomotiv eller annet du kunne tenke deg å donere til Venneforeningen, så kontakt Truls på truls.olsen@akershusmuseet.no.

Dugnader og annen aktivitet:

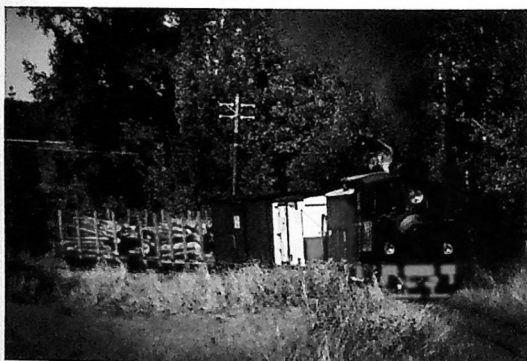
Det blir fortløpende gitt beskjed på mail, Facebookgruppa Tertittens venner eller i posten om dugnader, aktiviteter og annet sosialt!

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Litt fra stordriftsdagen!

Fra Sørumsand stasjon. Foto: Erik Borgersen.

Fra Sætrabakken. Foto: Jørgen Kirsebom.

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Fra fotoutstillingen til Christian Wangberg

UHB Venneforening – Tertitten - #2.2013

Returadresse:

Venneforeningen Tertitten, Postboks 59, 1920 Sørumsand

Fra stordriftsdagen 8. september 2013. Are Eeg og Bingsfos på vei oppover Sætrabakken. Denne dagen var det tre tog i drift. Foto: Jørgen Kirsebom.